

De eksistentielle grundvilkår

Eksistentielle perspektiver

Eksistensfilosoffer

Martin Heidegger (1889-1976)

Kastethed: I vores eksistens er vi lige fra starten kastet ind i forhold vi ikke selv har valgt: forældre, tid, sted, krop.

Vores kastethed er det ikke-valgte grundlag for vores valgfrihed.

Jean-Paul Sartre (1905-80)

Mennesket er, hvad det gør sig til – der er ingen Gud. Vi har selv det fulde ansvar for vores eksistens.

Der er ingen determinisme, mennesket er frit, og vi er fordømt til at være frie. Dømt, fordi vi ikke har skabt os selv og frie, fordi vi, når vi nu er kastet ind i verden, er ansvarlige for alt det, vi gør.

Der er et valg, vi ikke har nemlig ikke at vælge: Ikke at vælge er også et valg.

De eksistentielle grundvilkår

Søren Kierkegaard (1813-55)

Livet er en gave, og en opgave. For at gøre livet til sit må man forpligte sig. Man må vælge, hvad man vil stå for, og lade sig forpligte af det. Ellers bliver det omstændigheder og tilfældigheder, som vælger for os

Angst er der, hvor noget væsentligt ved vores eksistens kommer til syne. Den viser os den intethed, som eksistensen er.

Men Angst driver os også til at tage tilværelsen på os og i frihedens navn give den et indhold. Frihed og angst bliver derfor to sider af samme sag.

Martin Buber (1878-1965)

Der findes ikke noget isoleret "Jeg". Når jeg siger jeg, siger jeg det i relation til enten et "Det" eller et "Du". Jeg-Det og Jeg-Du er derfor grundlæggende begreber. Man kan nærme sig den Anden som en ting (Jeg-Det) eller som en proces (Jeg-Du). Grænseløst, jeg har intet, jeg står i et forhold.

De eksistentielle grundvilkår

Spinellis 3 eksistensprincipper:

- Eksistentiel forbundethed
- Eksistentiel usikkerhed
- Eksistentiel angst

Ernesto Spinelli: Engelsk eksistenspsykolog

De tre eksistensprincipper

1. Princip: Indbyrdes forbundenhed

- "Verden og jeg er inden i hinanden"

2. Princip: Eksistentiel uvished

- "Alle vore refleksioner er nødvendigvis og uundgåeligt kendetegnet ved uvished eller mangel på fuldkommenhed"

3. Princip: Eksistentiel angst

- "Angesten er frihedens mulighed"

De fire ultimative anliggender

1. Døden

- *"Man tåler hverken at se direkte på 'solen eller døden' "*

2. Friheden

- *"Vi træffer et valg, selv om vi ikke gør det bevidst og villet. Frihed er med andre ord ikke begrænset til de tidspunkter, hvor vi træffer bevidste valg, men gennemtrænger hele menneskets erfaringsverden."*

3. Aleneheden

- *"Det enkelte menneske er ubodeligt alene. Der er en uovervindelig kløft mellem en selv og ethvert andet væsen"*

4. Meningsløsheden

- *"Mennesket må se tilværelsens ultimative meningsløshed i øjnene: Der er ingen mening, ingen storslået plan med universet og ingen andre retningslinjer for, hvordan man skal leve, end dem man selv skaber"*

De eksistentielle grundvilkår

Yaloms 4 ultimative anliggender

1. Døden ?

2. Friheden ?

3. Adskilthed ?

4. Meningsløsheden ?

Irvin D. Yalom, amerikansk psykiater og eksistentiel psykoterapeut

De eksistentielle grundvilkår

Døden

Vi bestemmer hverken vores eksistens
begyndelse eller afslutning.

Vi bevæger os mod døden i det øjeblik, vi fødes.

De eksistentielle grundvilkår

Friheden

Vi er fordømt til frihed.

Vi er vores valg.

Med valg følger ansvar.

Med valg følger fravalg.

Eksistentielle grundvilkår

Adskilthed/Isolation

Mennesket fødes og dør alene.

Mennesket er unikt.

Ingen andre end jeg selv, kan leve mit liv.

Min virkelighedsopfattelse er unik.

De eksistentielle grundvilkår

Meningsløshed

Mening er ikke givet.

Mennesket er meningssøgende.

En hver mening står i fare for at blive
meningsløs.

F. Nietzsche: *Når man kender sit "hvorfor" kan man tåle et hvert "hvordan".*

De eksistentielle grundvilkår

”væren-i-verdenen”

Kastethed: Som mennesker er vi kastet ind i verdenen – vi kommer i en udgave, vi ikke selv har valgt og i nogle fx familiemæssige, sociale og kulturelle omstændigheder, som vi helle ikke selv har valgt.

De eksistentielle vilkår deler vi, fordi vi er mennesker, og vi kan hverken vælge eller fravælge disse vilkår.

Alle mennesker reagerer på og lever med disse vilkår, som gennemsyrrer hele tilværelsen i alle dens facetter.

Man taler om det ontologiske (ontologi: Læren om væren).

De eksistentielle grundvilkår

Vi er som mennesker både unikke og ens.

- Hvert menneske oplever "væren" (det ontologiske) fra sit unikke ståsted.
- Vores individuelle måde at opleve/forholde os til væren på kaldes "det ontiske".
- Et hvert menneskes måde at være til på, afdækker de ontologiske vilkår for menneskelivet gennem deres ontiske udtryk.

De eksistentielle grundvilkår

Eksistenssspændinger

- Døden – Livet
- Frihed – Nødvendighed
- Adskilthed – Forbundethed
- Mening – Meningsløshed
- Tidslighed – Evighed

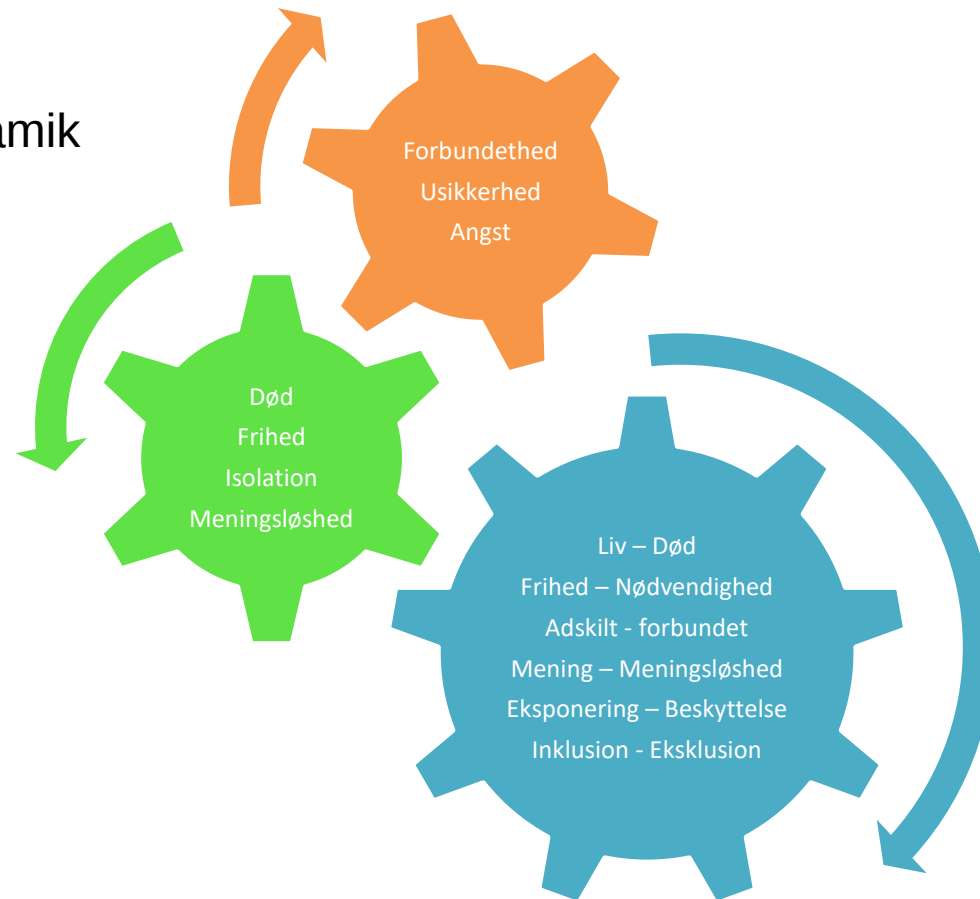
Dilemmaer

❖ **Integritet - Samarbejde**

- Eksponering – Beskyttelse
- Inklusion – Eksklusion
- Godt - Ondt
- Kærlighed – Had
- At modtage – At give
- Ensomhed - Fællesskab
- Tryghed – usikkerhed
- Udvikling – Stagnation
- Åbenhed – Lukkethed
- Passivitet - Handling

De eksistentielle grundvilkår

Eksistens-dynamik

De eksistentielle grundvilkår

